

Guidelines for Development of the Annual Operation Plan in a School under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1

Jindarath Singjai¹ and Khwanchai Khuana²

¹Graduate student, Major in Educational Administration, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand

²Major Educational Administration, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand

E-mail: laongfonz@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5981-6321>

E-mail: najarn9@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-3308-5886>

Received 03/03/2025

Revised 10/07/2025

Accepted 13/08/2025

Abstract

Background and Aims: The importance of implementing the annual action plan, the Ministry of Education therefore supports educational institutions to use planning as a tool for administration and educational development by having educational institutions under its supervision prepare an educational quality development plan and an annual action plan as a guideline for operations and activities in the educational institution. Therefore, this research aims to 1) study the state of the preparation of the school's annual action plan, 2) study the problems in preparing the school's annual action plan, and 3) find ways to develop the preparation of the school's annual action plan under the Office of Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area 1.

Methodology: The samples consisted of 198 school administrators and Teachers responsible for preparing the annual action plan and 17 experts. The research instruments were an interview, a multiple-choice questionnaire with multiple choice, and a rating scale questionnaire. The data were analyzed using content analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, and sequencing.

Results: The findings were as follows: The condition of the annual operation plan in the school was at a high level. Summarized in each aspect as follows: 1) annual operation plan preparation, 2) annual operational plan making, 3) Annual operation plan implementation, 4) Monitoring, control, and evaluation are at a high level in all 4 aspects. The most common problems in the annual operation plan in each aspect were as follows: 1) Teachers, school board, and community had not participated in proposing problems and needs in the annual action plan preparation 2) Teachers in charge did not have knowledge and expertise and lacked assignment of tasks to personnel who are suitable 3) It was no budget expenditure controlled 4) It was no project evaluation results are used for improvement. The guidelines to develop the annual operation plan, School administrators should organize a meeting with teachers and related personnel to analyze problems and obstacles before preparing the annual operation plan, and should hold to brainstorm ideas from all parties to prepare the project plan, emphasizing participation. A project budget control register should be created. School administrators should give importance to monitoring, evaluation, and monitoring of project implementation in order to develop it in the future.

Conclusion: The guidelines development of the annual operation plan school under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 revealed the following: 1) Overall, the condition of annual operational plan development is at a high level in all aspects, including preparation, implementation, putting the plan into practice, and monitoring and evaluation. 2) The most significant problems identified are: the lack of participation from teachers, school committees, and the community in proposing problems and needs. Additionally, responsible teachers lack knowledge and expertise, and task assignments are often unsuitable. There's also a lack of budget control, and project evaluation results are not used for future improvements. And 3) Guidelines for improving annual operational plan development: School administrators should organize brainstorming meetings to analyze problems and obstacles before drafting the plan. This process should emphasize the participation of administrators, teachers, and school committees. Furthermore, a budget control register should be established, and importance should be placed on supervision, monitoring, and evaluation to facilitate plan development.

Keywords: Guidelines; Annual Operation Plan; School; Kamphaengphet Primary Education Service Area Office 1

แนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

จินดารัตน์ สิงห์ใส¹ และขวัญชัย ช้วนนา²

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ความสำคัญของการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี กระทรวงศึกษาธิการจึงสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้การวางแผน เป็นเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยให้สถานศึกษาในสังกัดจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมในสถานศึกษา ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จำนวน 198 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ความถี่ และการจัดลำดับ

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้ (1) ด้านการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (2) ด้านการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (3) ด้านการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ และ (4) ด้านการติดตามควบคุมและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน 2) ปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่พบมากที่สุดมีดังนี้ (1) ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการ (2) ครูผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ความชำนาญ และขาดการมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่เหมาะสม (3) ขาดการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ และ (4) ไม่มีการนำผลการประเมินโครงการมาปรับปรุงและพัฒนาในครั้งต่อไป 3) แนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำทะเบียนคุมเงินโครงการ/กิจกรรม ให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามโครงการเพื่อนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป

สรุปผล: แนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า 1) สภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ทั้งการเตรียมการ, การดำเนินการ, การนำแผนไปปฏิบัติ, และการติดตามประเมินผล 2) ปัญหาสำคัญที่

พบมากที่สุด คือ การขาดการมีส่วนร่วมของครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนในการเสนอแนะปัญหาและความต้องการ นอกจากนี้ ครูผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ความชำนาญและการมอบหมายงานที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการขาดการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ และไม่มีเมื่อนำผลการประเมินโครงการมาปรับปรุงในครั้งต่อไป และ 3) แนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมระดมสมอง เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคก่อนจัดทำแผน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงควรจัดทำทะเบียนคุมงบประมาณ และให้ความสำคัญกับการกำกับติดตามและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแผนในอนาคต

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; แผนปฏิบัติการประจำปี; โรงเรียน; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องเร่งปรับตัวและพัฒนาในทุกมิติ การจัดการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญที่ต้องพัฒนาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงระดับโลก ประเทศไทยตระหนักถึงความจำเป็นนี้ จึงมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานทัดเทียมสากล เพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคม การจะบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาคนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้กระบวนการวางแผนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ เพราะการวางแผนถือเป็นภารกิจอันดับแรกของการบริหารจัดการ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุดเจดีย์ ยืนยง, 2563) ด้วยความสำคัญของการวางแผน กระทรวงศึกษาธิการจึงสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือหลักในการบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ รวมถึงเป็นหลักเกณฑ์ในการใช้เงินอุดหนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการใช้งบประมาณ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการกระจายอำนาจ และความคล่องตัวในการใช้งบประมาณ พร้อมทั้งส่งเสริมความรับผิดชอบต่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) การจัดทำแผนทุกประเภทล้วนมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายระดับพื้นที่จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไปจนถึงการตอบสนองความต้องการเฉพาะของหน่วยงานและชุมชน แผนปฏิบัติการประจำปีจึงเปรียบเสมือนรายละเอียดของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการที่ตั้งงบประมาณไว้ โดยระบุการใช้จ่ายงบประมาณและแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรประจำปี ทั้งนี้การจัดทำแผนยังต้องพิจารณาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และนโยบายของสถานศึกษา ซึ่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาในท้ายที่สุดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

การกำหนดนโยบายและจุดเน้น เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นที่ชัดเจน โดยในปีการศึกษา 2567 ได้เน้นย้ำถึงการส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยตั้งเป้าหมายให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดทำแผนดังกล่าว และโรงเรียนอย่างน้อย ร้อยละ 80 ต้องมีคุณภาพของแผนในระดับดีขึ้นไป อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัด ปีการศึกษา 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 (2567) พบว่า โรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการ

จัดทำแผนปฏิบัติการและนำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงมีการรายงานผลการดำเนินงาน มีบางส่วนที่ยังขาดความสมบูรณ์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานผลการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมที่มีในแผนปฏิบัติการไม่ครบถ้วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จะให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อส่งเสริมความสมบูรณ์ในการบริหารงานของโรงเรียน แต่ยังคงมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาอีกในหลายประเด็น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างยั่งยืน

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาในการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและหาแนวทางพัฒนารวมถึงข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี อันจะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี พร้อมทั้งสะท้อนผลการศึกษาไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

พัชญ์พิชา จันทา (2563) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และองค์คณะบุคคลฝ่ายต่างๆ ของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้วัตถุประสงค์ประสบความสำเร็จ

มนต์ธิชา ฉัตรอักษรานนท์ (2567) หลักการบริหารสถานศึกษา หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานหรือวิธีการกำหนดขอบข่ายงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบหรือลำดับขั้น เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จด้วยเทคนิคหรือวิธีการต่างๆ

สุตฉลิว ยืนยง (2563) การวางแผน หมายถึง กระบวนการที่องค์การหรือหน่วยงานดำเนินการเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคต มีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย นโยบาย โดยการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกวิธีทำงานที่ดี มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคลากรในองค์การปฏิบัติตามให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 (2566) ความสำคัญของการวางแผน เป็นงานหลักและสำคัญในการบริหารของหน่วยงานในทุกๆระดับ เนื่องจากเป็นตัวกำหนดทิศทาง เป้าหมาย วิธีดำเนินการที่

จะทำให้หน่วยงานดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการวางแผน หากวางแผนดีก็เท่ากับดำเนินงานสำเร็จไปแล้วกว่าครึ่ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 (2566) การจัดทำเค้าโครงการเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ 1) บทนำ แนะนำโรงเรียนในภาพรวมโดยสรุป ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ภารกิจ ปริมาณงาน และผลงาน 2) ทิศทางของสถานศึกษา นำวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์เป้าหมายผลผลิตหลัก และตัวชี้วัดความสำเร็จ จากแผนกลยุทธ์โดยเป้าหมายและผลผลิตหลัก 3) รายละเอียด แผนงาน/โครงการและงบประมาณ 4) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน แสดงข้อมูลรายละเอียด และ 5) การกำกับ ติดตามและรายงาน

วรวิทย์ ชาวพอง (2563) แผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง แผนระยะสั้นมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี ที่หน่วยงานได้จัดทำขึ้นในแต่ละรอบปีการศึกษา เพื่อวางแผนใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานมีขอบเขตจำกัดเฉพาะด้าน และสอดคล้องกับแผนในระดับอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กรกำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการบริหารจัดการภารกิจของหน่วยงาน ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้ผลการปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

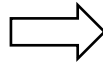
จันทรา หาแก้ว (2561) กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษารายละเอียดงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) วิเคราะห์สภาพปัญหา ความจำเป็น เป้าหมายผลการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษา 3) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ 4) ทบทวนกลยุทธ์เพื่อปรับแผนงาน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายผลการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษา 5) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อบริหารโครงการ 6) แจกแจงให้ทุกกลุ่มทราบและพิจารณากลับกรองโครงการ 7) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากลับกรองโครงการ 8) จัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ซึ่งระบุแผนงานที่สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ 9) นำเสนอแผนปฏิบัติการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

กรรณาภรณ์ สุธหอม (2560) ลักษณะที่ดีของแผนปฏิบัติการประจำปีควรเป็นแผนที่จัดทำโดยคณะบุคคลหรือในรูปคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน มีนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสนองนโยบายของต้นสังกัดและมีความสอดคล้องกับแผนในระดับอื่นๆ มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับและพัฒนา มีวิธีการดำเนินการ ขั้นตอนและบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องไว้ชัดเจน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งหาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และได้ศึกษากระบวนการในการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

สภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติ การประจำปีของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1. ด้านการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
2. ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
3. ด้านการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ
4. ด้านการติดตามควบคุมและประเมินผล

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 โดยมีขั้นตอนการดำเนินวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 202 โรงเรียน 1 สาขา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 203 คน ครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จำนวน 203 คน คน รวมทั้งสิ้น 406 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 202 โรงเรียน 1 สาขา โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 198 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 99 คน ครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จำนวน 99 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถามการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ใช้ในการสอบถามผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบ จำนวน 198 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก 2) สอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิดกำหนดคำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับ 3)

สอบถามเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยเลือกคำตอบจากคำตอบที่กำหนดให้หลายคำตอบ ทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และทำการวิเคราะห์ข้อเกี่ยวกับสถานภาพโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อมูลสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และจัดอันดับ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.979

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ผู้ให้ข้อมูล

การหาแนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง คือเป็นผู้บริหารของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยพิจารณาถึงประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 13 คน และนักวิชาการทางการศึกษา ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์โดยนำผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ครอบคลุมแนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำข้อมูลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ในประเด็นสภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มาวิเคราะห์ เพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาพิจารณาความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการในลำดับต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน และผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ไว้ล่วงหน้า โดยส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้สัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อนไปสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบแนวคำถามและเตรียมการตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยแบ่งตามขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่ได้จากแบบสอบถามสภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดอันดับความสำคัญของประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ความถี่และร้อยละ นำมากำหนดเป็นเครื่องมือเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้านแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ขั้นตอนที่ 2 การแนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในเอกสารตามประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เพื่อใช้ในการอธิบายข้อมูลและจัดอันดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

การหาแนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.65) สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการปฏิบัติงานเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ สถานศึกษากำหนดนโยบายของโรงเรียนและทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน รองลงมา สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษานำผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา มาวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงาน 2) ด้านการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ สถานศึกษาขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาให้คณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ด้านการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ สถานศึกษามอบหมายและกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร รองลงมา สถานศึกษามอบหมายโครงการเพื่อประหยัดทรัพยากร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาแลกเปลี่ยน/ประชุม เพื่อติดตามความก้าวหน้าอย่างเป็นระยะ มีการประเมินและปรับปรุงโครงการ 4)

ด้านการติดตามควบคุมและประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตามประเมินผลในรูปคณะกรรมการ รองลงมา สถานศึกษามีเครื่องมือ/วิธีการติดตามประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษานำผลการประเมินโครงการ/กิจกรรม มาปรับปรุงและพัฒนาในครั้งต่อไป

2. ปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ปัญหาที่พบลำดับที่ 1 ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ($f = 18$, 11.18%) ลำดับที่ 2 ขาดการประชุมบุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจและเห็นความสำคัญ และให้ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนเบื้องต้นแก่บุคลากรในโรงเรียนเพื่อเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี, ขาดการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ($f = 15$, 9.32%) พบปัญหาน้อยที่สุดคือ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ($f = 3$, 1.86%) 2) ด้านการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ปัญหาที่พบลำดับที่ 1 คือ ครูผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ความชำนาญในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และขาดการมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่เหมาะสมกับงาน ($f = 27$, 16.77%) รองลงมา ครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ($f = 21$, 13.04%) พบปัญหาน้อยที่สุดคือ ขาดการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ($f = 1$, 0.62%) 3) ด้านการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ปัญหาที่พบลำดับที่ 1 คือ ขาดการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้ตรงตามแผนปฏิบัติการ ($f = 47$, 29.12%) รองลงมา สถานศึกษาใช้จ่ายทรัพยากรไม่ตรงตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ($f = 39$, 24.22%) พบปัญหาน้อยที่สุดคือ ขาดการบูรณาการโครงการเพื่อประหยัดทรัพยากร ($f = 3$, 1.86%) 4) ด้านการติดตามควบคุมและประเมินผล เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ปัญหาที่พบลำดับที่ 1 คือ ขาดการนำผลการประเมินโครงการ/กิจกรรม มาปรับปรุงและพัฒนาในครั้งต่อไป ($f = 46$, 28.57%) รองลงมา ขาดการสรุปผลการประเมินโครงการเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ หรือสรุปผลการดำเนินงานไม่ครบถ้วน ($f = 34$, 21.12%) พบปัญหาน้อยที่สุดคือ ไม่มีเครื่องมือ/วิธีการติดตามประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม ($f = 5$, 3.11%)

3. แนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ได้แก่ (1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เสนอความคิดเห็น ความต้องการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2) ด้านการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ลำดับที่ 1 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายเพื่อจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นที่เล็งให้กับครูผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ด้านการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ ลำดับที่ 1 คือ สถานศึกษาควรจัดทำทะเบียนคุมเงินโครงการ/กิจกรรม ให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุมติดตามผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายเงินในโครงการอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง 4) ด้านการติดตามควบคุมและประเมินผล ลำดับที่ 1 คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามโครงการเพื่อนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมอื่นๆ ของสถานศึกษาเมื่อสิ้นสุดโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1.1 สภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน จึงมีการดำเนินการผลักดันให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้เป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนู นวลเป่า ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า สภาพการบริหารจัดการแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการทุกด้าน ทั้งการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง โดยส่วนมากที่สุด มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี (ธนู นวลเป่า, 2558) และโดยพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1.1.1 ด้านการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวางแผนก่อนปฏิบัติเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยเป็นขั้นตอนที่ชี้ให้เห็นถึงทิศทางการดำเนินงานหรือกิจกรรมใด ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ สถานศึกษากำหนดนโยบายของโรงเรียนและทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กณิษฐา สุภาศรี ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนบ้านเตียนอง อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานต้นสังกัด มีความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน (กณิษฐา สุภาศรี, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอมล โคกะทิงและคณะ ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี สถานศึกษามีการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อให้สามารถนำเป็นทิศทางในการจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้องและยึดเป็นหลักก่อนในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (อรอมล โคกะทิงและคณะ, 2565)

1.1.2 ด้านการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนเพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา ข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ สถานศึกษาขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ แอ้ออย ได้ศึกษา

เรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สมพงษ์ แอ้อ้อย, 2557) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาภัทร บุญน่วม ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า แผนปฏิบัติการประจำปีได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (นิภาภัทร บุญน่วม, 2560)

1.1.3 ด้านการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้กระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินโครงการและ กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการประจำปี รับผิดชอบต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปตามปฏิทินการดำเนินงาน ข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือสถานศึกษามอบหมายและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอมล โคกะทิง และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า สถานศึกษาจัดทำร่างแผนปฏิบัติการโดยแบ่งข้อมูล ออกเป็นส่วนๆ โดยส่วนที่ 5 การกำกับติดตามประเมินและรายงานภาคผนวกประกอบด้วยสำเนาคำสั่งคณะทำงาน คณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (อรอมล โคกะทิง และคณะ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา อ่อนสิงห์ ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด อุทัยธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก คือหน่วยงานผู้ดำเนินโครงการมีการมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินโครงการอย่างชัดเจนมีการกำหนดแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ (วิชุดา อ่อนสิงห์, 2565)

1.1.4 ด้านการติดตามควบคุมและประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางในการติดตามควบคุมและประเมินผลการดำเนินงาน ข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตามประเมินผลในรูปคณะกรรมการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทนิญา รอดแก้ว และมณฑล สรไกรกิติกุล ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ พบว่า การมีความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำ และการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา จะทำให้บุคคลได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่องาน จนเกิดเป็นความรู้สึกในการที่จะต้องเข้ามา รับผิดชอบดำเนินการให้งานนั้นบรรลุผลด้วยความสมัคร (ปัทนิญา รอดแก้ว และมณฑล สรไกรกิติกุล, 2559) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชฎิมา แก้วอำไพ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบบริหารแผนปฏิบัติการด้านสาธารณสุข จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กำหนดและมอบหมายผู้รับผิดชอบ เพื่อให้มีความชัดเจนในการรับผิดชอบงาน ทำให้การบริหารจัดการและการติดตามผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ณิชฎิมา แก้วอำไพ, 2567)

1.2 ปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีดังนี้

1.2.1 ด้านการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี พบว่า ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และ ชุมชน ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขาดการเปิดโอกาสให้ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณภรณ์ สุดหอม ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของ

ครูในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ครูไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเพื่อสร้างวัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงานและกิจกรรมต่าง ๆ (กรรณาภรณ์ สุตหอม, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนอม เค้ายา และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ไม่สามารถเข้าถึงในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนามากนัก (ถนอม เค้ายา และคณะ, 2562)

1.2.2 ด้านการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี พบว่า ครูผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ความชำนาญในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และขาดการมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่เหมาะสมกับงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มอบหมายการทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้กับบุคลากรที่ขาดประสบการณ์ในการวางแผนการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ม่วงลัพท์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจการทำแผนกลยุทธ์ (กาญจนา ม่วงลัพท์, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ อมรนาถ ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา พบว่า หน่วยงานบางหน่วยงานไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดหรือไม่ได้รับผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีโครงการแทรกในระหว่างปี การจัดทำโครงการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ มีตัวชี้วัดจำนวนมากและต้องอาศัยข้อมูลรายงานจากหน่วยงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากบุคลากรที่รับผิดชอบไม่มีความเข้าใจในข้อมูล ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน และไม่ประสบความสำเร็จ (อมรรัตน์ อมรนาถ, 2559)

1.2.3 ด้านการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ พบว่า ขาดการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้ตรงตามแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขาดการจัดทำทะเบียนคุมเงินโครงการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการควบคุมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลัย อินเทพ ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ปัญหาด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ คือ การจัดทำระบบบัญชีและการควบคุมทางบัญชี การควบคุมงบประมาณ (มาลัย อินเทพ, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กณิษฐา สุภาศรี ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนบ้านเตียนอง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ขาดการควบคุมการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้เกิดความคุ้มค่า คุ้มทุนและไม่มีการควบคุมการดำเนินโครงการให้ตรงตามปฏิทินที่กำหนดไว้ (กณิษฐา สุภาศรี, 2561)

1.2.4 ด้านการติดตามควบคุมและประเมินผล ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดการนำผลการประเมินโครงการ/กิจกรรม มาปรับปรุงและพัฒนาในครั้งต่อไป ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญของผลการดำเนินงาน ที่จะต้องนำมาวิเคราะห์ปัญหาของการดำเนินงานและการจัดทำแผนปฏิบัติการในปีถัดไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนู นวลเป่า, 2558 ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า สถานศึกษาขาดบุคลากรผู้มีความรู้เหมาะสมในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

ประจำปี และกระบวนการสร้างเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปีขาดความน่าเชื่อถือ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการขาดความพร้อมในการรับการตรวจสอบและประเมินผลตามปฏิทินการตรวจสอบและประเมินผล (ธนู นวลเป้า, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุญญาภา นิธิพิเชฐ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารแผนปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ประจำปีงบประมาณของบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารแผนปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ประจำปี ด้านการติดตามประเมินและปรับปรุงพัฒนาแผนปฏิบัติการ และได้เสนอแนวทางแก้ไข คือ ผู้บริหารต้องกำหนดให้ผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการจัดประชุมหลังเสร็จสิ้นโครงการและวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการดำเนินงานโครงการให้ชัดเจนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำแผนปฏิบัติการในปีถัดไป (ปุญญาภา นิธิพิเชฐ, 2559)

2. แนวทางพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน ได้ประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ได้ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูหรือผู้มีส่วนร่วม เสนอความคิดเห็น ความต้องการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเสนอผลการดำเนินงานของรอบปีที่ผ่านมาในที่ประชุมผู้ปกครอง หรือในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ ผู้ปกครอง ชุมชน ได้เสนอความต้องการในการดำเนินงานของโรงเรียน ในรูปแบบการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ 4) ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามผู้รับผิดชอบการดำเนินโครงการให้มีการวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมที่รับผิดชอบ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรแจ้งวัตถุประสงค์ของการประชุมไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ครู คณะกรรมการ และชุมชนได้เตรียมตัวหรือเตรียมข้อมูลในการเสนอปัญหาและความต้องการได้อย่างครบถ้วน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารกับครู คณะกรรมการสถานศึกษาให้ทราบถึงเป้าหมายและทิศทางของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการจัดทำโครงการ การเสนอโครงการ จนไปถึงการสรุปผลและอภิปรายผลการดำเนินงานของโครงการให้กับครูผู้รับผิดชอบ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรติดตามการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในสังกัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งในด้านการจัดการประชุม วิเคราะห์ปัญหาในปีที่ผ่านมา และกำหนดทิศทางของโรงเรียนก่อนการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ม่วงสิทธิ์, 2558 ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ต้องให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของสถานศึกษาอย่างแท้จริง (กาญจนา ม่วงสิทธิ์, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ มีทองคำ และโกวิทย์ แสนพงษ์ ได้ศึกษาเรื่อง เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนารวบรวมข้อมูลของสถานศึกษา พบว่า การดำเนินการวิเคราะห์สภาพการพัฒนารวบรวมข้อมูลของสถานศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการพัฒนารวบรวมข้อมูลของสถานศึกษาทั้งสภาพภายในและสภาพภายนอก (พินิจ มีทองคำ และโกวิทย์ แสนพงษ์, 2562)

2.2 ด้านการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายเพื่อจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วม

ร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นที่เล็งใ้กับครูผู้รับผิดชอบ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักใ้กับผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายใน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 4) สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโครงการใ้เป็นลาย ลักษณ์อักษร 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานใ้เหมาะสมกับความสามารถหรือความถนัดบุคลากร 6) แผนปฏิบัติการประจำปีควรผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาทุกครั้ง 7) ควรมีการจัดบันทึกการ ประชุมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีทุกครั้ง 8) สำนักงานเขตพื้นที่ควรมีหลักสูตรการสอนในเรื่องการ บริหารจัดการแผนและงบประมาณเบื้องต้นสำหรับครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน รวมไปถึงการมอบหมายงานใ้เหมาะสมกับบุคลากร เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีใ้สำเร็จ ลุล่วง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรภรณ์ ลีลาแยง ได้ศึกษา เรื่อง ปัญหาและแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า แนวทางการจัดทำแผน คือ ควรจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดแก่ผู้เกี่ยวข้องก่อนลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานใ้ เข้าใจตรงกัน (วชิรภรณ์ ลีลาแยง, 2557) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมพร นุ้ยบุญแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง การมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของบุคลากร พบว่า การที่บุคคลหรือบุคลากรเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรม เพื่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีการดำเนินการร่วมกันในขั้นตอนกระบวนการวางแผน ร่วม ดำเนินการ ร่วมประเมินผลและหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ แผน ยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยในแง่ของการมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจ โดยแผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยยกระดับ ระบบการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานและช่วยใ้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม (พรหม พร นุ้ยบุญแก้ว, 2567)

2.3 ด้านการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ เรียงตามลำดับดังนี้ 1) สถานศึกษาควรจัดทำทะเบียน คุมเงินโครงการ/กิจกรรม ใ้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุม ติดตามผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายเงินในโครงการอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี ความสำคัญกับการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ 4) ครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายงบประมาณเมื่อสิ้นสุดโครงการ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจง รายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีใ้กับครูและบุคลากรที่รับผิดชอบ 6) สถานศึกษาควรรายงานผลการใช้จ่าย งบประมาณกับคณะกรรมการสถานศึกษาภาคเรียนละ 1 ครั้ง 7) สถานศึกษาควรมีการกำหนดงบประมาณใน โครงการใ้ชัดเจน 8) สถานศึกษาควรมีระบบที่สามารถติดตามการใช้จ่ายงบประมาณแบบออนไลน์ โดยทุก โครงการเข้าไปรายงานการใช้จ่ายงบประมาณทุกครั้งที่มีการเบิกจ่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำทะเบียนคุม เงินของโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี จะใ้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ครบถ้วน ตามที่ใ้ระบุไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณภรณ์ สุดหอม ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูใน กระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารต้องสนับสนุนใ้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการ ประจำปี เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมินมา พัฒนา (กรรณภรณ์ สุดหอม, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดเฉลียว ยืนยง ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษา

ปัญหาและแนวทางการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุขำบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า มีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเป็นปฏิทินรวมของโรงเรียนและจัดสรรทรัพยากรให้ตรงกับแผนที่วางไว้ และควรปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการได้ตามความเหมาะสมและรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องร่วมกัน (สุดเฉลียว ยืนยง, 2563)

2.4 ด้านการติดตามควบคุมและประเมินผล เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามโครงการเพื่อนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมอื่นๆ ของสถานศึกษาเมื่อสิ้นสุดโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี 3) สถานศึกษาควรกำหนดตัวชี้วัดในการจัดทำรายงานโครงการที่ชัดเจน ครบถ้วนตามจุดประสงค์ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกระตุ้นให้มีการติดตามผลการสรุปโครงการทันทีหลังเสร็จสิ้นโครงการ 5) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำเสนอผลการดำเนินการตามโครงการในรูปแบบที่เหมาะสม 7) สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ตั้งแต่เริ่มจนสิ้นสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การติดตามควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน อุปสรรคและปัญหาเพื่อที่จะนำผลการดำเนินงานไปจัดการประชุมวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในปีถัดไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ กณิษฐา สุภาศรี, 2561 ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนบ้านเตียนอง อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้ในการสร้างเครื่องมือตรวจสอบประเมินโครงการตามตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อให้ผลการประเมินที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลจากการประเมินโครงการและแผนปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์ว่าโครงการใดบรรลุวัตถุประสงค์ โครงการใดควรปรับปรุงให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนและควรทำโครงการใดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรประชุมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการปรับปรุงแผนปฏิบัติการ และนำผลการประเมินโครงการมาใช้ในการแก้ปัญหาและปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสม (กณิษฐา สุภาศรี, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตา ประพฤติธรรม ได้จัดทำรายงาน เรื่อง การวิเคราะห์การติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ควรมีการนำผลการประเมินแผนมาพิจารณาในการจัดทำแผน เพื่อให้สามารถจัดทำแผนบนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และเพื่อส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานในการจัดทำแผนต่อไป (นิตา ประพฤติธรรม, 2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอมุขำบุรีรัมย์ เขต 1 มีข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย ได้แก่ 1) หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายให้ความรู้และความสำคัญของแผนปฏิบัติการประจำปี 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเผยแพร่แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศในด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และ 3) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดตั้งเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษาสำหรับผู้บริหาร

2. ด้านการพัฒนาองค์กร ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรสร้างจุดแข็งในด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี 2) สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้ชัดเจน และควรมีการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่อง และ 3) คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีในทุกขั้นตอน และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา

3. ด้านการพัฒนาบุคคล ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาผลการวิจัยก่อนนำผลการวิจัยไปปรับใช้ตามความเหมาะสมของบริบท เพื่อพัฒนาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและกระตุ้นให้มีการจัดอบรมเรียนรู้เพิ่มเติมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีในทุกขั้นตอนให้กับบุคลากรทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง และ 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และรับผิดชอบงานที่มอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทการจัดการศึกษา หรือประสบการณ์ทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

3. ควรศึกษาหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู คณะกรรมการ หรือชุมชน ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กณิษฐา สุภาศรี. (2561). แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนบ้านเตียนอง อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่. *มจร ล้านนาวิชาการ*, 7(1), 11–19.

กรรณาภรณ์ สุดหอม. (2560). การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กาญจนา ม่วงสิทธิ์. (2558). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

จันทร์หา แก้ว. (2561). คู่มือปฏิบัติงาน. ชุมพร: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 กระทรวงศึกษาธิการ.

ณัฐิภา แก้วอำไพ มณฑิชา เจนพานิชทรัพย์ และ ธนวัฒน์ นรารัมย์. (2567). การพัฒนาระบบบริหารแผนปฏิบัติการด้านสาธารณสุข จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 : วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 18(3), 1105–1120

ถนอม คำยา, ยุภาพร ยุภาศ และเสาศักดิ์ โกศลกิตติอัมพร. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 13(3), 201–209

- ธนู นวลเป่า. (2558). กลยุทธ์การบริหารจัดการแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นิดา ประพฤติธรรม. (2563). การวิเคราะห์การติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 8(2), 44-54.
- นิภาภัทร บุญน่วม. (2560). การประเมินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัทนิญา รอดแก้ว, & มณฑล สรไกรกิติกุล. (2559). กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 13(2), 1-10.
- ปญญาภา นิธิพิเชฐ. (2559). การมีส่วนร่วมในการบริหารแผนปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ประจำปีงบประมาณของ บุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พรหมพร นัยบุญแก้ว. (2567). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของบุคลากร. *วารสารวิชาการสงขลานครินทร์ สังคมศาสตร์*, 4(1), 12-24.
- พัชญ์พิชา จันทา. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาานครนายก (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พินิจ มีทองคำ, & โกวิทย์ แสนพงษ์. (2562). เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาก่อนการวางแผนกลยุทธ์ของ สถานศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(1), 99-109.
- มนต์ธิชา ฉัตรอักษรานนท์. (2567). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2* (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มาลัย อินทพ. (2560). *แนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนพื้นที่ สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3* (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหา บัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วชิรภรณ์ ลีลาแยง. (2557). *ปัญหาและแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วรวิทย์ ขาวฟอง. (2563). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิชุดา อ่อนสิงห์. (2566). *การประเมินผลโครงการตามแผนปฏิบัติการราชการประจำปีของจังหวัดอุทัยธานี ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- สมพงษ์ แอ้อ้อย. (2557). บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ (ภาคินพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2567). รายงานผลการติดตามตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการจัดการศึกษา (กตณ.ป.) ปีการศึกษา 2566. กำแพงเพชร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. (2566). คู่มือแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงฯ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุดเฉลี่ย ยั่งยืน. (2563). การศึกษาปัญหาและแนวทางการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อมรรัตน์ อมรนาถ. (2559). กระบวนการวางแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อรอมล โคกะทิง และคณะ. (2565). แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.